ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μεταπτυχιακό στις Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια

Η μετανάστευση ως υβριδική απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ελλάδας και τα ηθικά διλήμματα κατά την αντιμετώπισή της

Ανέστης Κωστόπουλος

Ιανουάριος 2024

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μεταπτυχιακό στις Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια

Η μετανάστευση ως υβριδική απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ελλάδας και τα ηθικά διλήμματα κατά την αντιμετώπισή της

Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στις Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις

Ανέστης Κωστόπουλος

Ιανουάριος 2024

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Κωστόπουλος Ανέστης, 2024

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραιτήτως

και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Περιεχόμενα

Σελίδα εγκυρότητας vii
Υπεύθυνη δήλωση viii
Αφιέρωση ix
Ευχαριστίες x
Περίληψη xi
Abstract xii
Βραχυγραφίες xiii
1ο Κεφάλαιο: Εισαγωγή 1
1.1 Εισαγωγή διπλωματικής διατριβής 1
1.2 Μεθοδολογία 1
1.3 Σκοπός ανάληψης- ερευνητικά ερωτήματα 2
1.4 Λόγοι, αναγκαιότητα εκπόνησης και περιορισμοί 3
1.5 Δομή 4
2ο Κεφάλαιο: Θεωρητικό Πλαίσιο 5
2.1 Η έννοια των Υβριδικών Απειλών 5
2.1.1 Μορφές Υβριδικών Απειλών 6
2.1.2 Στρατηγικά χαρακτηριστικά υβριδικών απειλών 9
2.2 Η έννοια της ασφάλειας 10
2.2.1 Εθνική ασφάλεια 10
2.2.2 Επίκαιρα ζητήματα που συνδέονται με την εθνική ασφάλεια 12
2.2 Μετανάστευση 12
2.3.1 Μετανάστης και παράνομος μετανάστης 14
2.3.2 Η διαχείριση της μετανάστευσης ως ζήτημα ασφάλειας 16
2.4 Δημοκρατία και Ασφάλεια: Ηθικά Διλήμματα 17
3ο Κεφάλαιο: Η μεταναστευτική κρίση στην Ελλάδα από το 2015 έως σήμερα 20
3.1 Το πλαίσιο της μετανάστευσης στην Ελλάδα από τις απαρχές της Αραβικής Άνοιξης 20
3.2 Η αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος από το 2015 έως 2019 23
3.3 Η αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος από το 2019 έως σήμερα 29
3.4 Η μετανάστευση στην Ελλάδα υπό το πρίσμα της εθνικής ασφάλειας 33
3.5 Ηθικά διλήμματα και ζητήματα δημοκρατίας στην αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών ως ζήτημα εθνικής ασφάλειας 39

4ο Κεφάλαιο: Κριτική αποτίμηση και προτάσεις 43
4.1 Κριτική αποτίμηση..... 43
4.2 Προτάσεις ενίσχυσης της εθνικής ασφάλειας για την αντιμετώπιση υβριδικών δυνητικών απειλών 44
Βιβλιογραφία 46

Σελίδα εγκυρότητας

Ονοματεπώνυμο Φοιτητή: Ανέστης Κωστόπουλος

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής

«Η μετανάστευση ως υβριδική απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ελλάδας και τα ηθικά διλήμματα κατά την αντιμετώπισή της».

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για απόκτηση

εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις …… από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής

Εξεταστική Επιτροπή:

- Πρώτος Επιβλέπων (Πανεπιστήμιο Νεάπολις):
- Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής:
- Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής:

Υπεύθυνη δήλωση

Ο Ανέστης Κωστόπουλος, έχοντας γνώση τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Η μετανάστευση ως υβριδική απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ελλάδας και τα ηθικά διλήμματα κατά την αντιμετώπισή της» αποτελεί προϊόν προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο δηλών

Ανέστης Κωστόπουλος

Αφιέρωση

Στην οικογένεια μου

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Ανδρέα Λιαρόπουλο, για τη βοήθεια, τις παρατηρήσεις και την καθοδήγηση, η οποία ήταν καθόλα χρήσιμη για τη συγγραφή της διπλωματικής διατριβής.

Περίληψη

Η διατριβή εξετάζει το φαινόμενο της μετανάστευσης ως υβριδική απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ελλάδας καθώς και τα ηθικά διλήμματα που αντιμετωπίζουν τα αρμόδια κρατικά όργανα για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Η ερευνητική υπόθεση, τεκμηριώνεται μέσω της περιπτωσιολογικής μελέτης του φαινομένου της μετανάστευσης που ξέσπασε ένεκα της Αραβικής Άνοιξης στον ανατολικό διάδρομο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη μελέτη αυτή ερευνάται η πολιτική διαχείριση του φαινομένου από τις κυβερνήσεις ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ κα της Νέας Δημοκρατίας, η εργαλειοποίηση των μεταναστευτικών ροών από τη Τουρκική Δημοκρατία, η ανάλυση του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ελλάδα υπό το πρίσμα της εθνικής ασφάλειας, θέτοντας ως βάση τους άξονες της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας και τέλος ερευνάται εάν, η Ελλάδα μέσω των αρμόδιων οργάνων (Λιμενικό Σώμα και Ελληνική Αστυνομία) διαχειρίζεται το ευαίσθητο αυτό ζήτημα με ηθικό τρόπο για τη προάσπιση της εθνικής της κυριαρχίας.

Η περιπτωσιολογική μελέτη δείχνει ότι ως ένα βαθμό το μεταναστευτικό ενδέχεται να αποτελέσει υβριδική απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ελλάδας σε δυνητικό χρονικό διάστημα διότι, η αθρόα είσοδος μεταναστών από μη εξουσιοδοτημένα σημεία εισόδου ελλοχεύει κινδύνους, όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για το σύνολο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως και για τα κράτη Σένγκεν. Τονίζει επίσης πως μέσω της εργαλειοποίησης των μεταναστευτικών ροών υφίσταται κίνδυνος για την αποσταθεροποίηση του πολιτικού συστήματος στο πλαίσιο των ψυχολογικών επιχειρήσεων από τη γείτονα ενώ καταλήγει στο συμπέρασμα πως ως κράτος-δικαίου, δεν υπεισέρχεται σε ηθικά διλήμματα σχετικά με τον τρόπο που ενεργεί προκειμένου να μην εισέλθουν μεταναστευτικές ροές από μη εξουσιοδοτημένα σημεία εισόδου στην επικράτειά της.

Λέξεις-Κλειδιά: Υβριδική απειλή, εθνική ασφάλεια, μετανάστευση, ηθικά διλήμματα, εργαλειοποίηση

Abstract

The thesis examines the phenomenon of migration as a hybrid threat to the national security of Greece, as well as the ethical dilemmas faced by the competent state bodies in dealing with migration flows in the exercise of their duties.

The research hypothesis is substantiated through the case study of the migration phenomenon that broke out due to the Arab Spring in the Eastern route of the European Union. This study analyses the political management of the phenomenon by the SYRIZA-ANEL and New Democracy governments, the instrumentalization of migration flows by the Turkish Republic, the analysis of the migration phenomenon in Greece from the perspective of national security by analysing the axes of terrorism and of crime and finally it is being investigated whether Greece through the competent bodies (Hellenic Coast Guard and Hellenic Police) manages this sensitive issue in an ethical way for the defence of its national sovereignty.

The case study shows that to some extent immigration may pose a hybrid threat to the national security of Greece in a potential period of time because the cumulative entry of immigrants from unauthorized entry points poses risks not only for Greece but also for all states- members of the European Union as well as for the Schengen states. Also emphasizes that through the instrumentalization of migration flows there is a risk of destabilizing the political system in the context of psychological operations from the Turkey state while he concludes that as a rule-of-law state it does not enter into moral dilemmas regarding the way it acts in order to prevent immigration from entering flows from unauthorized points of entry into its territory.

Keywords: Hybrid threat, national security, immigration, ethical dilemmas, weaponisation